

Bijlage III

Specifieke gevallen

bij het toezichtsrapport over de inzet
van bijzondere bevoegdheden
jegens advocaten en journalisten door
de AIVD en de MIVD

CTIVD nr. 52

7 februari 2017

Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten

CTIVD nr. 52

BIJLAGE III

Bij het toezichtsrapport over de inzet van bijzondere bevoegdheden jegens advocaten en journalisten door de AIVD en de MIVD

Hieronder volgt een nadere uitwerking van de in paragraaf 2.5.1 van het toezichtsrapport beschreven specifieke gevallen inzake advocaten. Het specifieke geval inzake journalisten kan om redenen van geheimhouding niet uitgebreider worden beschreven dan zoals nu gedaan in paragraaf 2.5.2 van het toezichtsrapport.

Advocaten

- *Drie ten onrechte uitgewerkte gesprekken verkregen door indirecte inzet van de af luisterbevoegdheid jegens advocaten*

In de onderzoeksperiode heeft de AIVD drie keer ten onrechte vertrouwelijke gesprekken met advocaten in Nederland uitgewerkt. Voor het uitwerken van deze gesprekken was vooraf (bindend) advies van de Tijdelijke Toetsingscommissie benodigd. De gesprekken zijn uitgewerkt zonder dat een motivering daarvoor is voorgelegd aan de Tijdelijke Toetsingscommissie. Daarenboven blijkt uit de uitwerkingen van de gesprekken evenmin dat sprake was van een of meer concrete aanwijzingen voor een direct gevaar voor de nationale veiligheid. De uitwerkingen zijn daarmee onrechtmatig. Deze gesprekken, en de uitwerkingen daarvan, dienen terstond te worden vernietigd.

Een van de ten onrechte uitgewerkte gesprekken is, nog voor dat het onderzoek van de CTIVD aanving, zelf door de AIVD als zodanig onderkend. De AIVD heeft vervolgens de uitwerking van het gesprek vernietigd. Het gesprek zelf is niet vernietigd. Naast het vernietigen van de uitwerking, dient echter ook het opgenomen gesprek zelf te worden vernietigd.

Uit de reactie van de AIVD blijkt dat alle drie hierboven beschreven onrechtmatig uitgewerkte gesprekken te wijten waren aan het feit dat medewerkers niet voldoende van de regels op de hoogte waren.

- *Inzet op een persoon in het buitenland die tevens advocaat is (directe inzet)*

Er is een operatie van de AIVD aangetroffen waarbij de hackbevoegdheid (artikel 24 Wiv 2002) is ingezet jegens een persoon die zich niet in Nederland bevond en die, zo blijkt uit het verzoek om toestemming van de bijzondere bevoegdheid, advocaat was. De inzet was niet gericht jegens de persoon in zijn hoedanigheid als advocaat. De AIVD heeft naar aanleiding van vragen van de CTIVD (achteraf) aangegeven dat het target ten tijde van de inzet niet (meer) werkzaam was of kon zijn als advocaat. Dit heeft de AIVD echter niet met zekerheid kunnen vaststellen.

De CTIVD is van oordeel dat voorafgaande aan de inzet van een bijzondere bevoegdheid, deugdelijk moet worden vastgesteld of een target waarvan het vermoeden bestaat dat hij advocaat is, als zodanig

werkzaam is. Als de dienst dit niet zeker weet omdat bijvoorbeeld ook informatie beschikbaar is waaruit blijkt dat de betrokken persoon niet (meer) werkzaam is als advocaat, moet dit nader worden onderzocht en tot uitdrukking worden gebracht in het verzoek om toestemming.

Nu dit niet is gebeurd, is het handelen van de AIVD op dit punt onzorgvuldig. De CTIVD heeft geen aanwijzingen dat deze onzorgvuldigheid heeft geleid tot onrechtmatigheden, nu de inzet van de bevoegdheid niet was gericht tegen de betrokken persoon in zijn hoedanigheid als advocaat. Het technische kenmerk (bijv. i.p.-adres of e-mailadres) dat onderwerp was van de inzet van de bijzondere bevoegdheid, was gerelateerd aan een functie die de betrokken persoon in een bepaalde organisatie bekleedde. Deze functie en deze organisatie hadden geen verband met werkzaamheden in de advocatuur. Ook de opbrengst van de inzet van deze bijzondere bevoegdheid zag niet op vertrouwelijke communicatie.

De Tijdelijke Regeling is niet toegepast omdat deze niet zou gelden ten aanzien van advocaten buiten Nederland. De CTIVD is echter van oordeel dat op dit punt geen rechtvaardiging bestaat voor een onderscheid tussen advocaten werkzaam in Nederland en advocaten werkzaam daarbuiten (zie bijlage II: Toetsingskader & Tijdelijke Regeling, par. 3.1)

- *Uitgewerkt gesprek verkregen door indirecte inzet van bevoegdheid tot selectie van sigint jegens een buitenlandse EU-advocaat*

De MIVD heeft een gesprek uitgewerkt tussen een buitenlandse advocaat en een rechtzoekende in het buitenland. Het target van de inzet van de bijzondere bevoegdheid was in dit geval de rechtzoekende. Ondanks het feit dat het gesprek buiten Nederland plaatsvond met buitenlandse gesprekspartners, wees de inhoud van het gesprek naar het oordeel van de CTIVD op vertrouwelijke communicatie met een advocaat. De buitenlandse advocaat staat geregistreerd in een lidstaat van de Europese Unie.

Bij of voorafgaande aan het uitwerken heeft de MIVD niet schriftelijk gemotiveerd waarom de uitwerking van het gesprek met deze verschoningsgerechtigde noodzakelijk was. Het is de CTIVD ook niet gebleken dat de MIVD voor de uitwerking van dit gesprek de verzwaarde proportionaliteitstoets heeft toegepast. Tot slot ontbreekt de schriftelijke toestemming van de daarvoor verantwoordelijke leidinggevende voor het uitwerken van het gesprek. De CTIVD acht de uitwerking van dit gesprek dan ook onrechtmatig. Dit gesprek is uitgewerkt in de periode voorafgaande aan de inwerkingtreding van de Tijdelijke Regeling. Deze regeling is daarom hier niet aan de orde.

Anna van Saksenlaan 50 | 2593 HT Den Haag
T 070 315 58 20 | F 070 381 71 68
E info@ctivd.nl | www.ctivd.nl